

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 7 i anledning
N:o 7/1924.
av Ålands landstings motion om lag angående utö-
vande av lösningsrätt vid försäljning av fastig-
het inom landskapet Åland.

Förenämnda motion har Landstinget den 11 april innevarande år remit-
terat till Lagutskottet i och för beredning och utlåtande.

Sedan Landstinget den 10 juni 1922 beslutit icke godkänna den av
riksdagen antagna lagen om lösningsrätt av fastighet i landskapet
Åland, förekom ärendet åter till Landstingets behandling den 8 augusti
förenämnda år, varvid Landstinget beslöt inhämta Landskapsnämndens fram-
ställning i frågan. I Landskapsnämnden uppgjordes i följd härav ett
sålydande förslag till lag om lösningsrätt:

Lag om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastigheter i
landskapet Åland.

§ 1.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon,
som där icke vunnit hembygdsrätt, och vilja flere med stöd av § 5 i
lagen angående särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolk-
ning, lösa fastigheten tillkommer, därest icke köparen överenskommer
om dess förytttrande åt någon, som i landskapet Åland äger hembygdsrätt,
företrädesrätt till lösning framom enskild landskapet och därefter den
kommun, inom vilket fastigheten är belägen. Mellan två eller flere en-
skilda avgör lotten. Landskapets rätt utövas av Landskapsnämnden.

Med hembygdsrätt förstås i denna lag rätt att inom landskapet Åland
utöva kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget.

Huru sådan rösträtt vinnes inom landskapet av dit inflyttad, stadgas
i § 3 av lagen innehållande särskilda stadganden rörande landskapet
Ålands befolkning.

§ 2.

Aktiebolag, öppet eller kommanditbolag, behörigen inregistrerad
förening eller stiftelse med hemort inom landskapet, i vars styrelse

flertalet ledamöter utgöras av personer, vilka i landskapet äga hembygdsrätt, skall ifråga om förvärv av fastighet anses innehava hembygdsrätt.

§ 3.

Rätt att inom landskapet Åland besitta och förvärva ^{fastighet} kan av Landskapets nämnden på ansökan beviljas jämväl enskild person, som ej innehar hembygdsrätt, ävensom annat bolag, förening eller stiftelse än i § 2 omnämnes, såvida dess verksamhet avser vetenskapligt, välgörande eller annat allmänt ändamål.

§ 4.

Den, som önskar lösa fastighet, varom i § 1 är fråga, anmäla därom hos landshövdingen inom en månad, efter det sådan kungörelse, som nedan i § 5 säges, ägt rum. Landshövdingen åligger att, efter att hava hört köparen, förordna, huruvida fastigheten är lösen underkastad.

Har beträffande fastigheten bestämts, att den är lösen underkastad, och har icke ägaren inom en månad från det sådant beslut, som i mom. 1 fattats, förtytttrat fastigheten åt någon, som i landskapet äger hembygdsrätt, bestämme landshövdingen enligt 1 §, vem lösningsrätten skall tillkomma. Då lottning i dylikt fall blir nödig, verkställles den av landshövdingen i lantrådets närvaro.

§ 5.

Efter varje avslutat lagtima ting i landskapet skall ordförande i häradsrätt inom fjorton dagar efter tingets avslutande tillställa landshövdingen en förteckning över beviljade första uppbud, vilken förteckning landshövdingen låter införa i sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna meddelanden rörande landskapet skall kungöras med uppmaning tillika att den eller de, vilka med stöd av § 1 åstunda lösa uppbjuden fastighet, skola inom en månad härom hos landshövdingen skriftligen anmäla.

Från rådstuvurätt skall anmälan om meddelade första uppbud till landshövdingen insändas inom samma tid efter det beslut i varje särskild fall fattats.

§ 6.

Ernås icke överenskommelse om lösens belopp, överlämne den till lösning berättigade eller fastighetens ägare frågan till underrätts avgörande vid sammanträde, till vilket vardera parten genom vederbörande ordförandes försorg kallas minst åtta dagar förut.

Anträffas icke fastighetens ägare eller den, som vill lösa, i sin hemvist, skall kallelsen anslås å dörren till hans bostad och så anses, som om densamma blivit honom delgiven.

Utebliver den, som vill lösa, utan laga eller veterligt förfall, från sålunda utlyst sammanträde, skola vidare åtgärder förfalla och landshövdingen härom av ordföranden i domstolen underrättas.

Utebliver ägare utan dylikt förfall, må sådant icke uppehålla sakens avgörande.

Kostnaderna för sakens behandling vid domstolen skola bestridas av den, som vill lösa, därest ej domstolen finner, att ägaren skäligen bort åtnöjas med den erbjudna lösen och att han förty bör vidkännas kostnaderna eller någon del av dem.

§ 7.

Då landsfastighet löses, skall den avträdas den 14 mars, som inträffar närmast efter tre månader från det lösens belopp bestämts. Stadsfastighet skall avträdas den fardag, som inträffar närmast efter två månader från det lösens belopp bestämts. Överenskomna sakägare om annan överlåtelsedag, hände det till efterrättelse.

Lösen skall vid förlust av lösningsrätten erläggas senast den dag avträdandet bör äga rum.

Där ej annorlunda överenskommits, tillkommer den, som avträder fastigheten, ersättning av säljaren för vad han utöver lösens belopp kan have erlagt för fastigheten.

§ 8.

Ej må sådan lösningsrätt, varom i denna lag stadgas, utgöra hinder för den rätt att lösa fastighet, som tillkommer bördeman eller viderbo-

216
ende och nabo.

§ 9.

Ändring av domstols och landshövdingens beslut sökes i vanlig ordning.

§ 10.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller avvikelse från den göras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning som om grundlag är stadgat.

Landstinget handlade motionsförslaget i lagstadgad ordning och beslöt antaga detsamma i enlighet med Landskapsnämndens framställning dock med följande tvenne ändringar:

1) i § 1 av Landskapsnämndens förslag skulle orden "Mellan två eller flere avgör lotten", utgå och i stället införas "Mellan två eller flere enskilda avgör Landskapsnämnden efter att därförinnan hava hört vederbörande kommuns kolonisationsnämnd eller, om sådan icke finnes, dess kommunalnämnd.

2) från § 4 mom. 2 skulle orden "Då lottning i dylikt fall blir nödvändig, verkställles den av landshövdingen i lantrådets närvaro" utgå.

Då Landstinget, till följd av att lagen, sådan den då antogs, numer icke befunnits vara sitt ändamål motsvarande, åter upptagit ärendet och remitterat det till Lagutskottet, har detta handlagt motionsförslaget.

Utskottet har funnit ovananförda ändringar, i Landskapsnämndens ursprungliga förslag till lösningslag, vara olämpliga. Detta emedan Landskapsnämnden, som ju själv äger lösningsrätt till fastighet, just till följd härav måste anses jävig att avgöra tvist mellan två eller flere enskilda, då dessa vilja inlösa samma fastighet. Och på grund av den Landskapsnämndens förslag av den 5 september 1922 ingående motivering

har Lagutskottet beslutit att hos Landstinget vördsammast föreslå

att Landstinget ville omfatta Landskapsnämndens nyssnämnda förslag till motion angående lösningsrätt till fastighet i landskapet Åland.

Mariehamn, den 14 april 1924.

På Lagutskottets vägnar:

Justen Rosenberg

Sven Rosenberg